

MADANIYAT SAROYLARI HISOBINI YURITISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHISH

Annayev Abdurasul Abdurashidovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit kafedrası assistenti

Annotatsiya – Mazkur maqolada madaniyat saroylari hisobini yuritishda xalqaro standartlarga moslashishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida madaniyat saroylarida amalda qoʻllanilayotgan hisob tizimi hamda xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) talablari qiyosiy tahlil qilindi. Asosiy vositalar, daromadlar, xarajatlar va moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida yuritishning afzalliklari yoritildi. Shuningdek, xalqaro standartlarga moslashish jarayonidagi mavjud muammolar aniqlanib, hisob tizimini takomillashtirish, raqamlashtirish va moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish boʻyicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit soʻzlar: Madaniyat saroylari, buxgalteriya hisobi, xalqaro standartlar, IPSAS, moliyaviy hisobot, davlat sektori hisobi, aktivlar hisobi, daromadlar hisobi, xarajatlar hisobi, raqamlashtirish, moliyaviy boshqaruv, ichki nazorat.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining globallasuvi va davlat boshqaruvi tizimining modernizatsiyalashuvi sharoitida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida yuritish dolzarb masalalardan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, davlat sektori tashkilotlari, jumladan madaniyat saroylari faoliyatida moliyaviy axborotlarning shaffofligi, ishonchliligi va taqqoslanuvchanligini taʼminlash zamonaviy boshqaruvning muhim talablaridan biri hisoblanadi. Shu sababli madaniyat saroylari hisobini xalqaro standartlarga moslashtirish masalasi nafaqat moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish, balki davlat mablagʻlaridan foydalanish ustidan nazoratni kuchaytirish nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Madaniyat saroylari aholining madaniy-maʼrifiy ehtiyojlarini qondirish, ijodiy faoliyatni qoʻllab-quvvatlash va turli madaniy tadbirlarni tashkil etish bilan shugʻullanuvchi ijtimoiy ahamiyatga ega muassasalardir. Ularning faoliyati davlat byudjeti mablagʻlari, grantlar, homiylik mablagʻlari va pullik xizmatlardan tushadigan daromadlar hisobidan moliyalashtiriladi. Bunday moliyalashtirish manbalarining xilma-xilligi hisob tizimiga qoʻshimcha talablar qoʻyadi va moliyaviy hisobotlarni xalqaro talablarga mos ravishda shakllantirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Xalqaro amaliyotda davlat sektori tashkilotlari uchun moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) keng qoʻllaniladi. Ushbu standartlar aktivlar, majburiyatlar, daromadlar va xarajatlarni

hisobga olishning yagona tamoyillarini belgilab, moliyaviy hisobotlarning shaffofligi va ishonchligini ta'minlaydi. Madaniyat saroylari faoliyatida ham asosiy vositalar, sahna jihozlari, texnik uskunalari, maqsadli moliyalashtirish mablag'lari va boshqa aktivlarni xalqaro standartlar asosida hisobga olish moliyaviy boshqaruv sifatini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida davlat sektori buxgalteriya hisobi tizimini xalqaro standartlarga yaqinlashtirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat moliyasini boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish, moliyaviy hisobotlarning xalqaro talablarga mosligini ta'minlash va davlat mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish ushbu islohotlarning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda madaniyat saroylari kabi byudjet tashkilotlarida ham hisob tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Madaniyat saroylari faoliyatida xalqaro standartlarni joriy etish moliyaviy hisobotlarning sifatini oshirish, ichki va tashqi auditorlik tekshiruvlarini samarali tashkil etish, moliyaviy axborotlardan foydalanuvchilar uchun ishonchli ma'lumotlar bazasini yaratish hamda xalqaro grant va investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ushbu jarayon hisob siyosatini takomillashtirish, xodimlarning malakasini oshirish va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishni ham talab etadi.

Shu munosabat bilan madaniyat saroylari hisobini yuritishda xalqaro standartlarga moslashish jarayonlarini o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning maqsadi madaniyat saroylarida hisob tizimini xalqaro standartlar talablari asosida takomillashtirish imkoniyatlarini tahlil qilish va ushbu yo'nalishda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari madaniyat saroylarida moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish, hisobotlarning shaffofligini ta'minlash va xalqaro tajribalarni milliy amaliyotga muvaffaqiyatli joriy etishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Madaniyat saroylari hisobini xalqaro standartlarga moslashtirish masalasi davlat sektori buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobotlarni standartlashtirish va davlat moliyasini boshqarish yo'nalishlaridagi ilmiy tadqiqotlarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. So'nggi yillarda davlat sektori tashkilotlarida moliyaviy hisobotlarning shaffofligi va taqqoslanuvchanligini ta'minlash maqsadida xalqaro standartlarni joriy etish bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar ushbu sohaning nazariy va amaliy asoslarini shakllantirib kelmoqda.

Buxgalteriya hisobi nazariyasini rivojlantirishga katta hissa qo'shgan A.D. Sheremet, V.F. Paliy va Ya.V. Sokolov o'z ilmiy ishlarida moliyaviy hisobotlarning ishonchligini ta'minlashda yagona hisob tamoyillaridan foydalanish zarurligini asoslab berganlar. Ularning fikricha, hisob siyosatini xalqaro talablar asosida shakllantirish tashkilotlar faoliyati to'g'risidagi axborotlarning aniqligi va taqqoslanuvchanligini oshiradi. Mazkur yondashuv madaniyat saroylari kabi davlat

sektori tashkilotlarida hisob tizimini takomillashtirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Davlat sektori hisobi bo'yicha tadqiqotlar olib borgan C. Humphrey, J. Guthrie, T. Brusca va C. Christiaens xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS)ni joriy etishning afzalliklarini o'rganib, ushbu standartlar davlat mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish hamda moliyaviy hisobotlarning shaffofligini ta'minlashga xizmat qilishini ta'kidlaganlar. Ularning ilmiy qarashlariga ko'ra, xalqaro standartlarga o'tish davlat tashkilotlari faoliyatini baholash imkoniyatlarini kengaytiradi va moliyaviy boshqaruv sifatini oshiradi.

R. Chan va E. Monsen tadqiqotlarida davlat sektori tashkilotlarida kassa usulidan hisoblash usuliga o'tishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Mualliflar hisoblash usuli aktivlar, majburiyatlar, daromadlar va xarajatlarni to'liq aks ettirish imkonini berishini hamda moliyaviy hisobotlarning mazmunini boyitishini asoslab berganlar.

Davlat sektori moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga moslashtirish masalalarini tadqiq etgan I. Vanhee va K. Van Cauwenberge IPSAS standartlarining joriy etilishi davlat tashkilotlarida boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini yaxshilashi va hisobdorlik darajasini oshirishini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, xalqaro standartlar davlat tashkilotlarining moliyaviy holatini haqqoniy aks ettirish imkonini beradi.

Madaniyat iqtisodiyoti sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borgan D. Throsby madaniyat muassasalari faoliyatining iqtisodiy va moliyaviy jihatlari o'rganib, madaniy tashkilotlarda moliyaviy resurslarni samarali boshqarish uchun xalqaro standartlar asosida hisobot yuritish zarurligini qayd etadi. Olimning fikricha, madaniyat muassasalari faoliyatini baholashda moliyaviy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda ijtimoiy va madaniy natijalar ham hisobga olinishi lozim.

R.Towse tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda madaniyat muassasalari moliyalashtirish manbalari va moliyaviy boshqaruv tizimi tahlil qilinib, xalqaro standartlar asosida hisobot yuritish grantlar va xalqaro moliyaviy resurslarni jalb qilish imkoniyatlarini oshirishi ta'kidlangan.

O'zbekistonlik olimlardan K.B.Urazov, A.S.Suyunov, S.N.Toshnazarov va boshqa tadqiqotchilar davlat sektori buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarni takomillashtirish masalalarini o'rganib, milliy hisob tizimini xalqaro standartlarga yaqinlashtirish bo'yicha ilmiy tavsiyalar ishlab chiqqanlar. Ularning ilmiy ishlarida davlat sektori hisobi milliy standartlarini IPSAS talablari bilan uyg'unlashtirish, moliyaviy hisobotlarning sifati va shaffofligini oshirish masalalari keng yoritilgan.

Xalqaro standartlarni joriy etish bo'yicha ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, davlat sektori tashkilotlari faoliyatida asosiy e'tibor aktivlar va majburiyatlarni to'liq aks ettirish, moliyaviy hisobotlarning taqqoslanuvchanligini ta'minlash, ichki nazorat tizimini kuchaytirish va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishga qaratilgan. Ayniqsa, madaniyat saroylari faoliyatida asosiy vositalar, maqsadli moliyalashtirish mablag'lari va byudjetdan tashqari tushumlar hisobini xalqaro talablar asosida yuritish muhim ahamiyat kasb etadi.

Biroq mavjud ilmiy tadqiqotlarning aksariyatida madaniyat saroylari faoliyatining o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda xalqaro standartlarga moslashish mexanizmlari yetarli darajada yoritilmagan. Xususan, madaniy tadbirlar bilan bog‘liq xarajatlar hisobi, sahna jihozlari va texnik vositalarning hisobini xalqaro standartlar asosida tashkil etish bo‘yicha ilmiy ishlanmalar cheklangan.

Shu sababli madaniyat saroylari hisobini yuritishda xalqaro standartlarga moslashishning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o‘rganish, mavjud muammolarni tahlil qilish hamda milliy amaliyot uchun ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish mazkur tadqiqotning muhim ilmiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda madaniyat saroylari hisobini yuritishda xalqaro standartlarga moslashish jarayonlarini o‘rganish, amaldagi hisob tizimini tahlil qilish va uni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan metodologik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini buxgalteriya hisobi nazariyasi, davlat sektori moliyaviy boshqaruvi konsepsiyalari, xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS), xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) hamda davlat sektori hisobini modernizatsiya qilish bo‘yicha ilmiy qarashlar tashkil etdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda davlat sektori tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida yuritish moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Madaniyat saroylari ham davlat sektori tarkibidagi muassasalar sifatida moliyaviy resurslardan foydalanish, asosiy vositalarni boshqarish va moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda xalqaro standartlar talablariga moslashishi zarur. Bu jarayon moliyaviy axborotlarning ishonchliligi va shaffofligini oshirish, davlat mablag‘laridan foydalanish samaradorligini ta‘minlash hamda auditorlik nazoratini kuchaytirish imkonini beradi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistondagi madaniyat saroylari hisob tizimi asosan davlat sektori buxgalteriya hisobi milliy standartlari va amaldagi byudjet hisobi qoidalariga asoslanadi. Xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) esa aktivlar, majburiyatlar, daromadlar va xarajatlarni hisoblash usulida aks ettirishni nazarda tutadi. Natijada xalqaro standartlar moliyaviy holatni yanada haqqoniy va to‘liq aks ettirish imkonini yaratadi.

1-jadval

Madaniyat saroylari hisob tizimining xalqaro standartlar bilan qiyosiy tavsifi

Ko‘rsatkich	Amaldagi milliy tizim	IPSAS talablari
Hisob yuritish usuli	Asosan kassa usuli elementlari	Hisoblash usuli (Accrual Basis)
Aktivlarni baholash	Boshlang‘ich qiymatda	Boshlang‘ich va adolatli qiymatda
Majburiyatlarni tan olish	Cheklangan	To‘liq aks ettiriladi
Moliyaviy hisobotlar	Byudjet ijrosi ustuvor	Moliyaviy holat va natijalar ustuvor

Hisobotlarning xalqaro taqqoslanuvchanligi	Past	Yuqori
--	------	--------

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, xalqaro standartlar moliyaviy holatni kengroq va chuqurroq aks ettirish imkoniyatiga ega. Ayniqsa, majburiyatlar va kelgusidagi moliyaviy xavflarni hisobga olish mexanizmi boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini oshiradi.

Madaniyat saroylari faoliyatida asosiy vositalar muhim o‘rin tutadi. Binolar, sahna jihozlari, yoritish uskunalari, ovoz kuchaytirgich tizimlari, musiqa asboblari va boshqa texnik vositalar tashkilot aktivlarining asosiy qismini tashkil etadi. Milliy amaliyotda ushbu aktivlar asosan boshlang‘ich qiymat bo‘yicha hisobga olinadi, xalqaro standartlarda esa ularni qayta baholash va adolatli qiymatda aks ettirish imkoniyati mavjud.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, ayrim madaniyat saroylarida mavjud texnik vositalarning balans qiymati amaldagi bozor qiymatidan bir necha baravar past bo‘lib qolmoqda. Bu esa moliyaviy hisobotlarda aktivlarning real qiymatini to‘liq aks ettirmaslikka olib keladi. IPSAS standartlari asosida qayta baholash mexanizmlarining joriy etilishi aktivlar tarkibini yanada haqqoniy aks ettirish imkonini beradi.

2-jadval

Madaniyat saroylarida hisobga olinadigan asosiy aktivlar tarkibi

Aktiv turi	Ulushi (%)
Binolar va inshootlar	55
Sahna va texnik uskunalar	20
Musiqa asboblari	8
Mebel va inventarlar	10
Boshqa aktivlar	7
Jami	100

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, aktivlarning asosiy qismini uzoq muddatli asosiy vositalar tashkil etadi. Shu sababli xalqaro standartlar asosida amortizatsiya hisoblash va aktivlarni qayta baholash tizimini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Madaniyat saroylari faoliyatida daromadlarni tan olish masalasi ham muhim hisoblanadi. Milliy amaliyotda daromadlar mablag‘lar tushgan vaqtda hisobga olinadi. IPSAS standartlari esa daromadlarni iqtisodiy foyda yoki xizmat potentsiali yuzaga kelgan davrda tan olishni tavsiya etadi. Bu esa moliyaviy natijalarni yanada aniq aks ettirish imkonini beradi.

Tadqiqot davomida moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga moslashtirishning afzalliklari ham baholandi. Aniqlanishicha, IPSAS standartlarini joriy etish natijasida moliyaviy hisobotlarning shaffofligi, investitsion jozibadorligi va auditorlik tekshiruvlarining sifati sezilarli darajada oshadi.

3-jadval

Xalqaro standartlarga moslashishning kutilayotgan natijalari

Ko‘rsatkich	Amaldagi holat	Moslashishdan keyin
Moliyaviy hisobotlar sifati	O‘rtacha	Yuqori
Axborotlarning shaffofligi	O‘rtacha	Yuqori

Auditorlik nazorati samaradorligi	O'rtacha	Yuqori
Xalqaro grantlarni jalb qilish imkoniyati	Past	Yuqori
Moliyaviy boshqaruv sifati	Qoniqarli	Yuqori

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, xalqaro standartlarga moslashish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Xususan, malakali mutaxassislarining yetishmasligi, axborot tizimlarining to'liq moslashtirilmaganligi, normativ-huquqiy bazani takomillashtirish zarurati va xodimlarning xalqaro standartlar bo'yicha bilim darajasining yetarli emasligi asosiy to'siqlar sifatida namoyon bo'lmoqda.

4-jadval

Xalqaro standartlarga moslashishdagi asosiy muammolar

Muammo	Ta'sir darajasi
Mutaxassislar malakasining yetarli emasligi	Yuqori
Axborot tizimlarining moslashtirilmaganligi	Yuqori
Normativ-huquqiy cheklovlar	O'rtacha
Moliyaviy xarajatlarning ko'pligi	O'rtacha
O'zgarishlarga qarshilik	Past

O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida aniqlandiki, madaniyat saroylarida hisob tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish nafaqat moliyaviy hisobotlarning sifatini oshiradi, balki moliyaviy boshqaruv, ichki nazorat va audit tizimlarining samaradorligini ham kuchaytiradi. Ayniqsa, hisoblash usuliga asoslangan hisobot tizimi tashkilotning moliyaviy holatini yanada to'liq aks ettirish imkonini beradi.

Shunday qilib, madaniyat saroylari hisobini xalqaro standartlarga moslashtirish davlat sektori moliyaviy boshqaruvini modernizatsiya qilishning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, hisobotlarning shaffofligini ta'minlash va xalqaro hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Bu esa o'z navbatida madaniyat saroylari faoliyatining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini oshirish uchun mustahkam asos yaratadi.

XULOSA

Mazkur tadqiqotda madaniyat saroylari hisobini yuritishda xalqaro standartlarga moslashishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganildi hamda amaldagi hisob tizimi bilan xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) talablari o'rtasidagi farqlar tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, madaniyat saroylari faoliyatida moliyaviy resurslarni samarali boshqarish, moliyaviy hisobotlarning ishonchliligi va shaffofligini ta'minlash uchun xalqaro standartlarga moslashish zarur hisoblanadi.

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, amaldagi hisob tizimi asosan byudjet mablag'lari harakatini nazorat qilishga yo'naltirilgan bo'lsa, xalqaro standartlar aktivlar, majburiyatlar, daromadlar va xarajatlarni to'liq aks ettirish orqali tashkilotning haqiqiy moliyaviy holatini baholash imkonini beradi. Ayniqsa, madaniyat saroylari balansida katta ulushni tashkil etuvchi asosiy vositalar va texnik jihozlarni qayta baholash hamda ularning adolatli qiymatini aks ettirish xalqaro standartlarning muhim afzalliklaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida madaniyat saroylarining daromad manbalari tobora diversifikatsiyalanib borayotgani aniqlandi. Davlat byudjeti mablagʻlari bilan bir qatorda konsertlar, madaniy tadbirlar, ijara xizmatlari, grantlar va homiylik mablagʻlari hisobidan shakllanayotgan tushumlar ulushining ortishi hisob tizimini yanada takomillashtirishni talab etmoqda. Xalqaro standartlar ushbu daromadlarni toʻgʻri tan olish va moliyaviy hisobotlarda haqqoniy aks ettirish imkoniyatini yaratadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari xalqaro standartlarga moslashish moliyaviy hisobotlarning sifatini oshirish, auditorlik nazoratini kuchaytirish, ichki nazorat tizimini rivojlantirish va xalqaro grant hamda investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirishini koʻrsatdi. Shu bilan birga, mazkur jarayonni amalga oshirishda mutaxassislar malakasining yetarli emasligi, axborot tizimlarining moslashtirilmaganligi va normativ-huquqiy bazadagi ayrim cheklovlar asosiy muammolar sifatida namoyon boʻlmoqda.

Umuman olganda, madaniyat saroylari hisobini xalqaro standartlarga moslashtirish davlat sektori moliyaviy boshqaruvini modernizatsiya qilishning muhim yoʻnalishi boʻlib, u moliyaviy axborotlarning ishonchligini oshirish, mablagʻlardan foydalanish samaradorligini taʼminlash hamda tashkilotlarning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

1. IPSAS standartlarini bosqichma-bosqich joriy etish. Madaniyat saroylarida xalqaro davlat sektori buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) talablarini bosqichma-bosqich tatbiq etish va milliy hisob tizimi bilan uygʻunlashtirish zarur.

2. Hisoblash usuliga asoslangan hisob tizimiga oʻtish. Kassa usuli elementlaridan hisoblash usuli (accrual basis)ga oʻtish orqali aktivlar va majburiyatlarni toʻliq aks ettiruvchi zamonaviy hisob tizimini shakllantirish tavsiya etiladi.

3. Asosiy vositalarni qayta baholash tizimini joriy etish. Madaniyat saroylari balansidagi binolar, sahna jihozlari va texnik vositalarning bozor qiymatini aniqlash va ularni muntazam qayta baholab borish lozim.

4. Moliyaviy hisobotlarning xalqaro formatlarini joriy etish. Moliyaviy holat toʻgʻrisidagi hisobot, moliyaviy natijalar toʻgʻrisidagi hisobot va pul oqimlari hisobotini xalqaro standartlar asosida shakllantirish tavsiya etiladi.

5. Hisob va hisobot jarayonlarini raqamlashtirish. ERP tizimlari, elektron hujjat aylanishi va bulutli texnologiyalar asosida avtomatlashtirilgan hisob tizimlarini joriy etish zarur.

Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi madaniyat saroylari faoliyatida hisob tizimining zamonaviy talablarga moslashishini taʼminlaydi, moliyaviy boshqaruv sifatini oshiradi, hisobotlarning shaffoqligini kuchaytiradi va xalqaro standartlarga mos samarali boshqaruv tizimini shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Madaniyat saroylari va uylari // Vikipediya, ochiq ensiklopediya. URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Madaniyat_saroylari_va_uylari

2. Toirjonova Ruxsora Shaxobiddinovna. Madaniyat tushunchasi va madaniyat saroylari tasnifi // Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar jurnali. 2026. T. 8, №3. B. 868–873. DOI: <https://doi.org/10.70728/>
3. Ikromova Odinaxon. Majburiyatlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari // «Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali. 2025. T. 3, №4. B. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15351854>
4. Ахмедова И. Д. Реформирование бухгалтерского учета основных средств в соответствии с международными стандартами финансовой отчетности. Zenodo, 2026. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18271508>
5. Шанасирова Н. А. Внедрение международных стандартов бухгалтерского учета в государственном секторе // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. 2024. T. 2, №11. С. 688–693. DOI: <https://doi.org/10.60078/2992-877X-2024-vol2-iss11-pp688-693>. URL: https://www.researchgate.net/publication/387028043_VNEDRENIE_MEZDUNARODNYH_STANDARTOV_BUHGALTERSKOGO_UCETA_V_GOSUDARSTVENNOM_SEKTORE
6. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 20-yanvardagi O‘RQ-668-son “Madaniy faoliyat va madaniyat tashkilotlari to‘g‘risida”gi Qonuni. URL: <https://lex.uz/docs/-5230682>
7. O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi O‘RQ-404-son “Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida”gi Qonuni. URL: <https://lex.uz/acts/-2931253>
8. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2010-yil 17-dekabrda 105-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi to‘g‘risida”gi yo‘riqnoma. Ro‘yxat raqami: 2169, 22.12.2010. URL: <https://lex.uz/ru/docs/-1714689>
9. O‘zbekiston Respublikasi buxgalteriya hisobining milliy standarti 19-son BHMS “Inventarizatsiyani tashkil etish va o‘tkazish”. Ro‘yxat raqami: 3548, 12.08.2024. URL: <https://lex.uz/uz/docs/-7058433>
10. International Public Sector Accounting Standards Board. Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements. 2025 Edition. New York: IFAC, 2025. URL: <https://www.ipsasb.org/publications/2025-handbook-international-public-sector-accounting-pronouncements>
11. IFRS Foundation. IAS 16 Property, Plant and Equipment. London: IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-16-property-plant-and-equipment/>
12. IFRS Foundation. IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets. London: IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-37-provisions-contingent-liabilities-and-contingent-assets/>